

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Διημερίδα με θέμα τις Κρατικές Ενισχύσεις
19-20 Δεκεμβρίου 2016

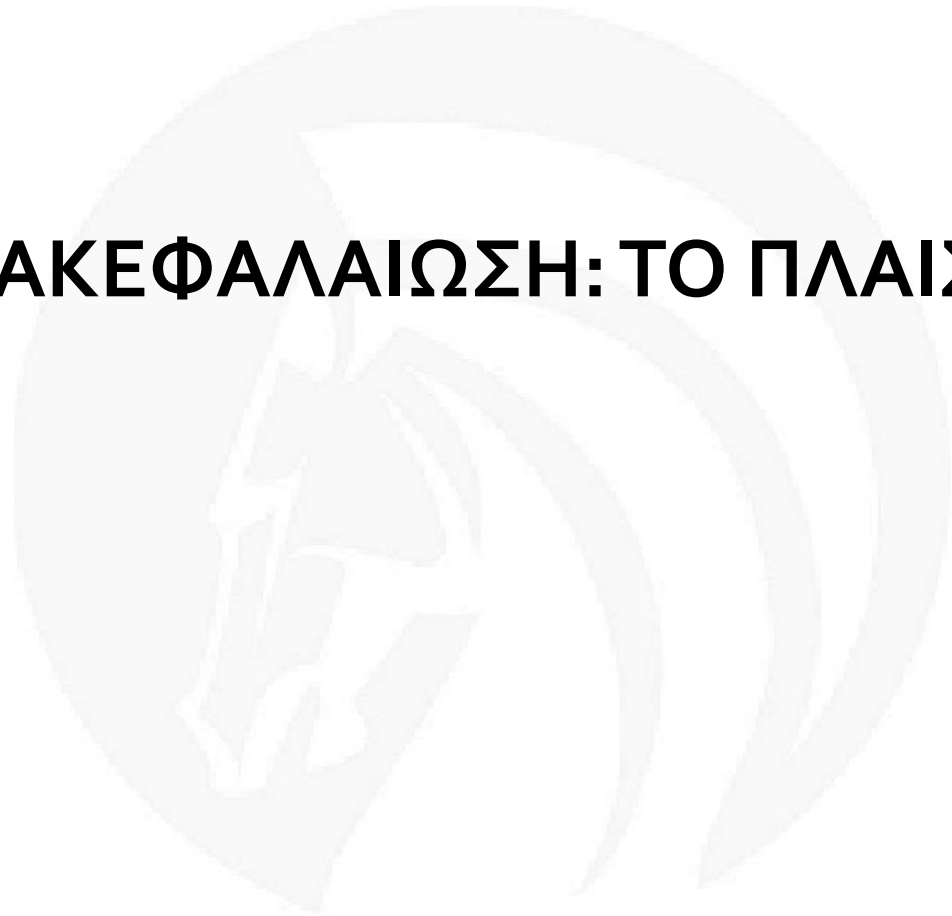

Δρ. Παναγιώτης Αγησιλάου
Διευθύνων Σύμβουλος | Trojan Economics
ΣΕΠ | Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΣΥΝΟΨΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

1. Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης
 - i. Χορήγηση από το κράτος ή με κρατικούς πόρους
 - ii. Παροχή πλεονεκτήματος στην αποδέκτρια επιχείρηση
 - iii. Επιλεκτικότητα (επωφελούνται συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδοι παραγωγής)
 - iv. Δυνητικά στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και επίδραση στο ενδοενωσιακό εμπόριο

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ο ελεύθερος ανταγωνισμός αποτελεί θεμελιώδη αρχή του οικονομικού οικοδομήματος της ΕΕ
- Ο ανταγωνισμός είναι η κινητήριος δύναμη για ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας
 - Μηχανισμός επιλογής των πιο αποτελεσματικών επιχειρήσεων
 - Μηχανισμός βελτιστοποίησης της κατανομής των πόρων (παραγωγική, καταναλωτική και δυναμική αποτελεσματικότητα)
- Ο ανταγωνισμός δεν είναι αυτοσκοπός αλλά το μέσο για την επίτευξη ευρύτερων στόχων (π.χ. οικονομική ανάπτυξη, βελτίωση ανταγωνιστικότητας, ενίσχυση απασχόλησης, αύξηση ευημερίας καταναλωτών)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Αντιμονοπωλιακή νομοθεσία

Αποτροπή συμπράξεων και καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης (άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ)

Έλεγχος συγκεντρώσεων
Αποτροπή συγχωνεύσεων και εξαγορών που περιορίζουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό (Κανονισμός 139/2004)

Έλεγχος κρατικών ενισχύσεων
Περιορισμός στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και ενδοενωσιακού εμπορίου λόγω χορήγησης ενισχύσεων σε επιχειρήσεις από τα κράτη μέλη (άρθρα 107-109 ΣΛΕΕ)

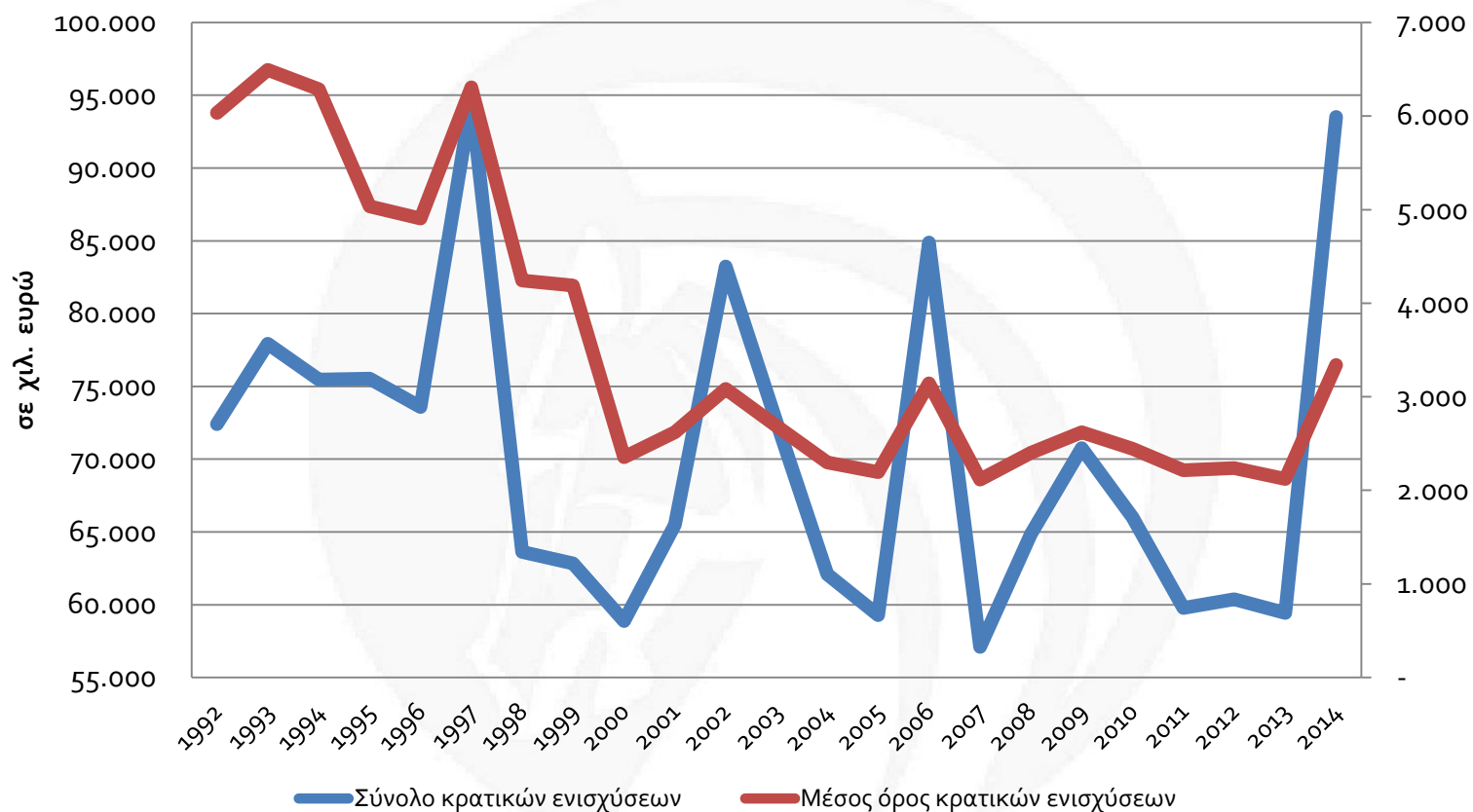
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- **Ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων είναι μέρος της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ**
 - Διατήρηση ωφελειών ανταγωνισμού → σύστημα παροχής κινήτρων για βελτίωση αποδοτικότητας, καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας
 - Αποφυγή ανταγωνισμού μεταξύ κρατών μελών για παροχή επιδοτήσεων
 - Δημιουργία και διατήρηση ενός ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού για όλες τις επιχειρήσεις εντός της εσωτερικής αγοράς
 - Αποφυγή δημιουργίας εμποδίων για επιχειρήσεις να επεκταθούν πέραν των εθνικών συνόρων
- **ΑΛΛΑ εξυπηρετεί και στόχους μη οικονομικής φύσεως στόχους**
 - Κοινωνική συνοχή
 - αρμονική ανάπτυξη της ΕΕ από οικονομική / κοινωνική / και γεωγραφική άποψη

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στατιστικά στοιχεία

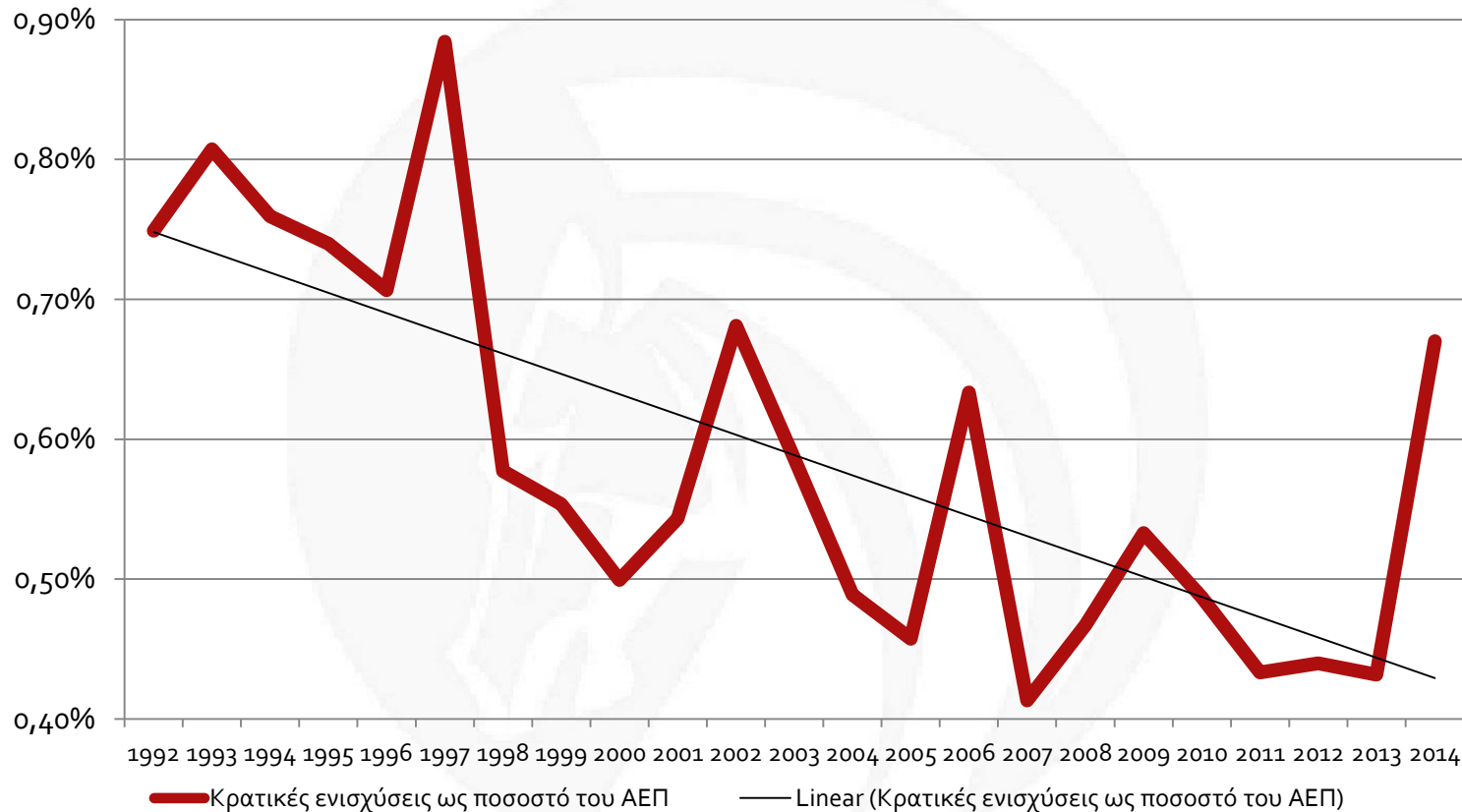
Κρατικές ενισχύσεις (ΕΕ: 1992-2014)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στατιστικά στοιχεία

Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ (ΕΕ: 1994-2014)

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Διάκριση κρατικών ενισχύσεων
 - **Καλές ενισχύσεις** = καλά σχεδιασμένες + στοχευμένες για αντιμετώπιση συγκεκρι. ανεπάρκειας της αγοράς + επίτευξη συγκεκρι. στόχου κοινού ενδιαφέροντος
 - **Κακές ενισχύσεις** = δεν παρέχουν πραγματικά κίνητρα στις επιχειρήσεις + εκτοπίζουν ιδιωτικές επενδύσεις + διατηρούν αναποτελεσματικές / μη βιώσιμες επιχειρήσεις στην αγορά

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- Το πρωτογενές και παράγωγο ενωσιακό δίκαιο δεν περιλαμβάνει την έννοια της κρατικής ενίσχυσης
- Κρατικές ενισχύσεις συνιστούν «κάθε ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα **κράτη** ή με **κρατικούς πόρους** και που **νοθεύουν** ή **απειλούν να νοθεύσουν** τον ανταγωνισμό διά της **ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής** είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που **επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές**» (Άρθρο 107(1) ΣΛΕΕ)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Συστατικά στοιχεία

- Για να εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, η ενίσχυση θα πρέπει:
 - Να χορηγείται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους
 - Να παρέχει ένα πλεονέκτημα στην αποδέκτρια επιχείρηση
 - Να είναι επιλεκτικό, να ωφελεί συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
 - Να απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάζει το ενδοεθνικό εμπόριο
- Όλα τα κριτήρια θα πρέπει να ικανοποιούνται σωρευτικά

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Βασικές επισημάνσεις

- Οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται μόνον σε επιχειρήσεις
 - **Επιχείρηση** είναι κάθε φορέας (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του (π.χ. ιδιωτικού δικαίου, δημόσιου δικαίου, μετοχική, μη μετοχική), τον τρόπο χρηματοδότησής του και τον κερδοσκοπικό ή κοινωνικό χαρακτήρα του
 - **Οικονομική δραστηριότητα** → προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών στην αγορά
 - **Μη οικονομική δραστηριότητα** → άσκηση δημόσιας εξουσίας (π.χ. αστυνομία, εθνική φρουρά, βασική κοινωνική ασφάλιση βάσει αρχής αλληλεγγύη, έλεγχος αεροπλοΐας και θαλάσσιας κυκλοφορίας, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Βασικές επισημάνσεις

- Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι **αντικειμενική**
 - Ενδιαφέρουν **μόνον τα αποτελέσματα/επιδράσεις** στον ανταγωνισμό και τις ενδοενωσιακές συναλλαγές → ευρεία εφαρμογή
 - Δεν ενδιαφέρει ο επιδιωκόμενος σκοπός του μέτρου ενίσχυσης ή οι υποκειμενικές προθέσεις του κράτους μέλους που χορηγεί την ενίσχυση
 - ✓ Κοινωνικοί / οικονομικοί στόχοι (π.χ. επενδύσεις, ανάπτυξη, εγγραφή νέων εταιρειών στο Χρηματιστήριο, εθνική άμυνα, δημόσια υγεία, περιβάλλον)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Βασικές επισημάνσεις

- Ιταλία v. Επιτροπής (Υπόθεση 173/73)
 - Η μείωση στις κοινωνικές συνεισφορές των εργαζομένων στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας → κρατική ενίσχυση ανεξάρτητα από το ότι το μέτρο επεδίωκε τη διατήρηση του επιπέδου απασχόλησης
- Βέλγιο v. Επιτροπής (Υπόθεση C-05/01)
 - Η πληρωμή με κρατικούς πόρους υπαλλήλων μιας βέλγικης επιχείρησης (Cockerill Sambre) που δραστηριοποιείται στον τομέα χάλυβα → κρατική ενίσχυση παρόλο που το μέτρο επεδίωκε τη δημιουργία θέσεων εργασίας
- Ολλανδία v. Επιτροπής (Υπόθεση C-159/01)
 - Η απαλλαγή φόρου για τη χρήση ανόργανης ύλης στη φυτική παραγωγή → συνιστά κρατική ενίσχυση παρόλο που δεν επεδίωκε τη δημιουργία εσόδων για το κράτος αλλά την ενθάρρυνση των κτηνοτρόφων να μειώσουν τη χρήση κοπριάς

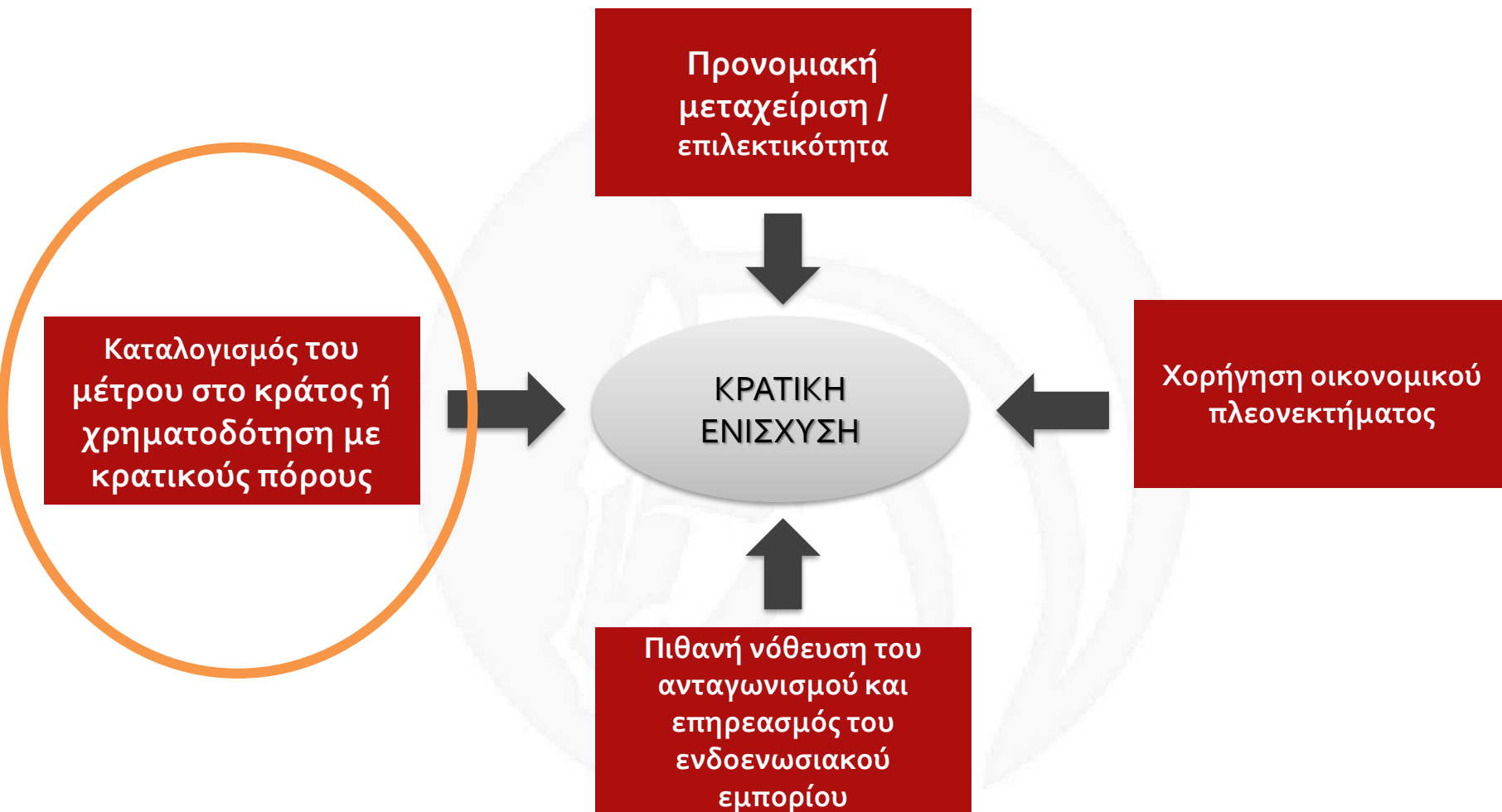
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Παραδείγματα

- Επιχορηγήσεις
- Δάνεια με ευνοϊκούς όρους (π.χ. επιδότηση επιτοκίου)
- Κρατικές εγγυήσεις (χωρίς ή με μειωμένη προμήθεια)
- Φοροαπαλλαγές και φοροελαφρύνσεις
- Απαλλαγές ή εκπτώσεις από ασφαλιστικές εισφορές
- Διαγραφή ή ταχεία απόσβεση χρεών
- Κρατικές εισφορές ή συμμετοχές στο κεφάλαιο επιχειρήσεων
- Πώληση/εκμίσθωση δημόσιας περιουσίας με ευνοϊκούς όρους (π.χ. πώληση σε τιμές κατώτερες της αγοράς, εκμίσθωση σε τιμές υψηλότερες της αγοράς)
- Παροχή από το κράτος προϊόντων/υπηρεσιών σε τιμές κατώτερες της αγοράς

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Συστατικά στοιχεία (σωρευτικά)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Μέτρα που λαμβάνονται από το κράτος μέσω νομοθεσίας
 - Μέτρα που λαμβάνονται από δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις στις οποίες το κράτος ασκεί σημαντική / καθοριστική επιρροή
 - Δημιουργία αυτόνομου οργανισμού για χορήγηση / κατανομή της ενίσχυσης
- καταλογίζονται στο κράτος

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- **Δημόσιες επιχειρήσεις που ελέγχονται από το κράτος**
 - Λήψη απόφασης / χορήγηση ενίσχυσης από δημόσια επιχείρηση → δε συνεπάγεται απαραίτητως καταλογισμό στο κράτος
 - Θα πρέπει να αποδειχθεί ότι η δημόσια επιχείρηση βρίσκεται υπό τον **έλεγχο / επιρροή** του κράτους → σημαντικός ο βαθμός αυτονομίας / ανεξαρτησίας
 - Δεν απαιτείται ακριβής έρευνα ότι οι κρατικές αρχές έχουν υποκινήσει τη λήψη απόφασης ή τη χορήγηση ενίσχυσης → συνεκτίμηση γεγονότων κάθε υπόθεσης και πλαισίου εντός του οποίου λήφθηκε η απόφαση

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Γαλλία ν. Επιτροπής (Υπόθεση C-482/99)
 - Η διευθέτηση μεταξύ μίας θυγατρικής της κρατικής Credit Lyonnais και της Stardust Marine καταλογίστηκε στο κράτος
 - Λαμβάνονται υπόψη διάφορες ενδείξεις:
 - ✓ Ενσωμάτωση κρατικής επιχείρησης στη δημόσια διοίκηση του κράτους
 - ✓ Φύση δραστηριοτήτων δημόσιας επιχείρησης
 - ✓ Άσκηση δραστηριοτήτων στην αγορά σε συνθήκες ανταγωνισμού
 - ✓ Ένταση εποπτείας / ελέγχου από δημόσιες αρχές
 - ✓ Άλλοι παράγοντες που δείχνουν εμπλοκή των δημόσιων αρχών στην υιοθέτηση του μέτρου

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Van der Kooy v. Επιτροπής (Υποθέσεις 67, 68 & 70/85)
 - Ο καθορισμός μιας προνομιακής ταρίφας από μία επιχείρηση που ελεγχόταν κατά 50% από το κράτος → καταλογίστηκε στο κράτος
 - Ο Υπουργός Οικονομικών είχε εξουσία να εγκρίνει / μπλοκάρει ταρίφες
 - Η επιχείρηση δεν απολάμβανε επαρκή αυτονομία στον καθορισμό ταριφών → έδρασε υπό τον έλεγχο των δημόσιων αρχών και τις απαιτήσεις τους
 - Η ταρίφα δεν αποφασίστηκε στα πλαίσια της κανονικής λειτουργίας μιας αυτόνομης επιχείρησης → διαφυγή κέρδους που υπό κανονικές συνθήκες θα πραγματοποιούσε

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Ελλάδα ν. Επιτροπής (Υπόθεση 57/86)
 - Η αποπληρωμή τόκου σε εξαγωγικές επιχειρήσεις από την Τράπεζα της Ελλάδος (διαχειρίστρια κεφαλαίων αποπληρωμής) καταλογίστηκε στο κράτος → η Τράπεζα της Ελλάδος βρισκόταν κάτω από τον έλεγχο του κράτους
- Αυστρία ν. Επιτροπής (Υπόθεση T-251/11)
 - Μια επιχείρηση ιδιωτικού δικαίου που έχει καθοριστεί μέσω νομοθεσίας προκειμένου να αγοράζει όλη την παραγόμενη πράσινη ενέργεια στην Αυστρία και να την πωλεί σε διανομείς ενέργειας, οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να αποδέχονται πράσινη ενέργεια, σε υψηλότερη τιμή από την τιμή αγοράς, δεν ενεργούσε ελεύθερα στην αγορά με προοπτική επίτευξης κέρδους → οι ενέργειές της κατευθύνονταν από τις υποχρεώσεις έναντι του νόμου
- Βέλγιο ν. Επιτροπής (Υπόθεση C-75/97)
 - Κάθε ενίσχυση που χορηγούσε μια κρατική ασφαλιστική εταιρεία που με βάση το νόμο έπρεπε να ακολουθεί την κυβερνητική πολιτική καταλογίζεται στο κράτος

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Commerz Nederland NV v. Havenbedrijf Rotterdam NV (Υπόθεση C-242/13)
 - Η ύπαρξη οργανωσιακών συνδέσμων μεταξύ των λιμανιών και του Δημαρχείου του Rotterdam → ένδειξη ότι οι δημόσιες αρχές είχαν εμπλοκή στη χορήγηση ενίσχυσης
 - Ο διευθυντής των Λιμανιών απέκρυψε τη χορήγηση μιας εγγύησης την όποια το Δημαρχείο δε θα αποδεχόταν → επαρκές στοιχείο για μη καταλογισμό της ενέργειας του στις δημόσιες αρχές

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- **Λήψη μέτρων ως μέρος υποχρεώσεων προς ΕΕ**
 - Μέτρα που λαμβάνονται προς συμμόρφωση του κράτους με το ευρωπαϊκό δίκαιο → δεν καταλογίζονται στο κράτος λόγω ανυπαρξίας διακριτικής ευχέρειας εφαρμογής
- Phoenix-Reisen GmbH and Deutscher Reiseverband eV (DRV) v. Επιτροπής (Υπόθεση T-58/10)
 - Η Γερμανική κυβέρνηση χορήγησε ενισχύσεις μέσω εγγυήσεων του δημοσίου για την προστασία των μισθών των εργαζομένων σε αφερέγγυες επιχειρήσεις
 - Κρίθηκε ότι δεν υφίσταται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης → το σύστημα εγγυήσεων ήταν υποχρέωση της Γερμανίας βάσει της Οδηγίας 80/987/EEC

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Καταλογισμός στο κράτος

- Deutsche Bahn v. Επιτροπής (Υπόθεση T-351/02)
 - Υπήρξε ο ισχυρισμός από τον εθνικό σιδηρόδρομο Γερμανίας ότι η απαλλαγή των αεροπορικών καυσίμων από φόρο συνιστά ενίσχυση
 - Κρίθηκε ότι το μέτρο απαλλαγής δεν μπορεί να καταλογιστεί στο κράτος → ήταν υποχρέωση της Γερμανίας βάσει της Οδηγίας 92/81/EC (εναρμόνιση φορολογίας ορυκτέλαιων στην ΕΕ)
 - Η Οδηγία επέτρεπε την επέκταση της απαλλαγής και για τρένα
 - Η Γερμανία είχε υποχρέωση να παραχωρήσει απαλλαγές βάσει της Οδηγίας και όχι τις επιλογές επέκτασης

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- **Κρατικοί πόροι:** περιλαμβάνουν όλα τα χρηματικά μέσα που βρίσκονται **υπό διαρκή δημόσιο έλεγχο** και το **κράτος αποφασίζει για τη διάθεσή** τους (διασταλτική ερμηνεία)
 - πόροι κεντρικής κυβέρνησης, υπουργείων, περιφερειακών διοικήσεων ή τοπικών αρχών
 - πόροι δημοσίων επιχειρήσεων
 - πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων, του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
 - Δημόσιοι ή ιδιωτικοί πόροι τους οποίους διαχειρίζονται **δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς που έχουν οριστεί ή συσταθεί από το κράτος**
- Η χρηματοδότηση κρατικών πόρων μπορεί να συνίσταται **είτε σε κρατική δαπάνη είτε σε απώλεια εσόδων για το κράτος**

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

Παραδείγματα μεταφοράς κρατικών πόρων

- Κρατική συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων
- Χορήγηση δανείων (με ευνοϊκό επιτόκιο)
- Παροχή εγγυήσεων (χωρίς καταβολή ασφάλιστρου κινδύνου)
- Φοροαπαλλαγή / πίστωση φόρων
- Μείωση ασφαλιστικών εισφορών ή αναβολή / διευκόλυνση της πληρωμής τους
- Διαγραφή χρεών / απαλλαγή καταβολής προστίμου
- Παροχή προϊόντων/υπηρεσιών σε τιμή χαμηλότερη από την τιμή της αγοράς
- Ιδιωτικοποιήσεις σε τιμές χαμηλότερες της πραγματικής αξίας της πωλούμενης επιχείρησης
- Σταθερή και συγκεκριμένη δέσμευση του κράτους για τη διάθεση κρατικών πόρων σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- **Δε συνιστούν κρατικούς πόρους**
 - Ο καθορισμός από το κράτος ελάχιστων τιμών πώλησης καθώς βαρύνει αποκλειστικά τους καταναλωτές και όχι τον κρατικό προϋπολογισμό
 - Η νομική υποχρέωση προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας να αγοράζουν «πράσινη» ενέργεια σε ελάχιστες τιμές πώλησης
 - Η απαλλαγή μιας επιχείρησης από το γενικό κανόνα απαγόρευσης της σύναψης συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου καθώς δε συνεπάγεται άμεση ή έμμεση μεταφορά κρατικών πόρων

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- **Ενισχύσεις που χορηγούνται από εμπορικούς συνδέσμους**
 - Συλλογή πόρων από μέλη και χρησιμοποίηση προς όφελος των μελών χωρίς την παρέμβαση του κράτους → δεν υπάρχει μεταφορά κρατικών πόρων
- **Pearle BV κ.λπ. v. Hoofdbedrijfschap Ambachten (Υπόθεση C-345/02)**
 - Ολλανδική νομοθεσία καθόρισε υποχρεωτική την εισφορά των μελών επαγγελματικών οργανώσεων ώστε να μπορεί να χρηματοδοτηθεί η λειτουργία τους
 - Οι εν λόγω εισφορές συλλέγονταν και κατανέμονταν από ένα δημόσιο όργανο
 - Η χρήση των πόρων από το δημόσιο όργανο για να χρηματοδοτηθεί μια διαφημιστική εκστρατεία προς όφελος των μελών του εμπορικού συνδέσμου → δεν ενέχει μεταφορά κρατικών πόρων
 - Η διαφημιστική εκστρατεία αποφασίστηκε από τα μέλη της επαγγελματικής οργάνωσης και χρηματοδοτήθηκε μέσω πόρων που καταβλήθηκαν από τα μέλη αυτά → το κρατικό όργανο επέβλεπε την καταβολή των εισφορών και την κατανομή του

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Belgian Sectoral fund (Υπόθεση NN 136/01)
 - Ένα Βελγικό σχέδιο για χρηματοδότηση συγκεκριμένων κοινωνικών δράσεων (π.χ. εκπαίδευση εργαζομένων) σύμφωνα με τις ανάγκες του τομέα → κρίθηκε ότι δε συνιστά κρατική ενίσχυση
 - Η χρηματοδότηση του γινόταν αποκλειστικά από συνεισφορές των υπαλλήλων βάσει συλλογικών συμβάσεων

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Doux Élevage SNC and Coopérative agricole UKL-ARREE v. Ministère de l'Agriculture (Υπόθεση C-677/11)
 - Επέκταση εισφοράς σε γάλλους παραγωγούς / εκτροφείς γαλοπουλών για σκοπούς χρηματοδότησης κοινών δραστηριοτήτων κατόπιν απόφασης από το σύνδεσμό τους
 - Κανένας άμεσος ή έμμεσος μηχανισμός για μεταφορά κρατικών πόρων → οι εισφορές δεν επηρέασαν τον κρατικό προϋπολογισμό
 - Μόνον ο σύνδεσμος μπορούσε να αποφασίσει για τη χρήση των εισφορών
 - Ούτε η εξουσία του κράτους να αναγνωρίζει συνδέσμους ούτε η νομική επέκταση των εισφορών μπορούσε να οδηγήσει σε καταλογισμό στο κράτος

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- **Παρέμβαση κράτους σε πόρους που χρηματοδοτούν ενισχύσεις**
 - Για να θεωρηθούν οι ιδιωτικοί πόροι ως κρατικοί πόροι θα πρέπει να υπάρχει **επαρκής παρέμβαση του κράτους**
 - Γαλλία ν. Επιτροπής (Υπόθεση T-139/09)
 - ✓ Κρίθηκε ότι το κράτος ήταν σε θέση μέσω της κυρίαρχης επιρροής του να καθοδηγήσει τη χρήση των πόρων που παραχωρούνταν σε συγκεκριμένες αγροτικές επιτροπές προκειμένου να χρηματοδοτηθούν πλεονεκτήματα σε συγκεκριμένους κτηνοτρόφους
 - ✓ Οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν θεωρήθηκαν κρατικοί → οι κρατικές αρχές είχαν σημαντικό ρόλο στον ορισμό των μέτρων και τη μέθοδο χρηματοδότησής τους (ανεξαρτήτως της αρχικής πηγής τους)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- TV 2/Danmark A/S and Others v. Επιτροπής (Υποθέσεις T-309, 317, 329, 336/04)
 - Επιβολή τέλους άδειας (license fee) στους ιδιοκτήτες τηλεοπτικών / ραδιοφωνικών συσκευών
 - Διαθέσιμα και υπό τον έλεγχο του κράτους
 - Χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση τηλεοπτικών σταθμών
 - Το ύψος του τέλους είχε καθοριστεί από το κράτος
 - Η κατανομή των τελών που αναλογούσαν στον τηλεοπτικό σταθμό TV 2 καθοριζόταν από τον Υπουργό Πολιτισμού
 - Η υποχρέωση καταβολής του δεν προέκυπτε ως συμβατική υποχρέωση

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Γαλλία v. Ladbroke Racing Ltd κ Επιτροπής (Υπόθεση C-83/99)
 - Αδιεκδίκητα ποσά που κερδήθηκαν σε στοιχήματα τα οποία παρέμεναν στη διάθεση των δημόσιων αρχών της Γαλλίας → συνιστούσαν κρατικούς πόρους ανεξάρτητα από το εάν ήταν μόνιμα περιουσιακά στοιχεία ή όχι του κράτους
- EARL Salvat père & fils v. Επιτροπής (Υπόθεση T-136/05)
 - Μια επιτροπή που εγκαθιδρύθηκε με νομοθεσία έδινε κυρίαρχο ρόλο στο κράτος → οι αποφάσεις της θα έπρεπε να εγκριθούν από τον Υπουργό Γεωργίας, ο Υπουργός Γεωργίας είχε εξουσία να επιβάλει τις αποφάσεις του στην Επιτροπή
 - Υπήρχε ισχυρισμός ότι η εισφορά επιβλήθηκε στους παραγωγούς κρασιού για τη χρηματοδότηση ενισχύσεων προς όφελός τους
 - Δεν αποδείχθηκε ότι οι ωφελούμενοι ήταν πάντοτε αυτοί που ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν τις εισφορές

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Association Vent De Colère! Fédération nationale and Others v. Ministre de l'Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement and Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie (Υπόθεση C-262/12)
 - Τα ποσά που είχαν πληρωθεί από τους τελικούς καταναλωτές με σκοπό την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους που προέκυπτε από την υποχρέωση που επιβλήθηκε σε επιχειρήσεις να αγοράζουν πράσινη ενέργεια στην Γαλλία κατέληγαν σε μια κρατική αρχή (Caisse des dépôts et consignations)
 - Το ύψος των ποσών καθαρίζονταν με Υπουργική απόφαση
 - Τα εν λόγω ποσά συγκεντρώνονταν μέσω της κρατικής αρχής σε ένα ειδικό λογαριασμό και στη συνέχεια καταβάλλονταν στους δικαιούχους φορείς
 - Η κρατική αρχή δρούσε ως διαμεσολαβητής → κρίθηκε ότι τα ποσά βρισκόνταν υπό τον έλεγχο του κράτους και επομένως ήταν κρατικοί πόροι

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Dutch electricity (Υπόθεση N 707/2002)
 - Ένα Ολλανδικό σχέδιο που επέβαλε τέλος στους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας για να χρηματοδοτηθεί ένα ταμείο προς όφελος των ΑΠΕ
 - Κρίθηκε ότι το ταμείο συνιστά κρατικούς πόρους καθώς τη διαχείριση του ασκούσε το κράτος

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κρατικοί πόροι

- Υπόθεση Επιτροπής ν. Γαλλία (Υπόθεση 290/83)
 - Οι πληρωμές που παροτρύνθηκαν / διεκπεραιώθηκαν από μια κρατικά ελεγχόμενη τράπεζα με πόρους που προέρχονταν από πλεονάσματα διαχείρισης ιδιωτικών κεφαλαίων της τράπεζας → συνιστούσαν μεταφορά κρατικών πόρων
 - Το γαλλικό δημόσιο ασκούσε αποφασιστική επιρροή στο ταμείο από το οποίο χορηγήθηκαν ενισχύσεις, αν και οι τελευταίες αφορούσαν σε ιδιωτικά κεφάλαια

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Υπό οποιαδήποτε μορφή

- Επιβάρυνση χρηματοοικονομικών κρατών σε σχέση με δαπάνες ή μειωμένα εισοδήματα
 - Χορηγήσεις, επιδοτήσεις
 - Ενισχύσεις κεφαλαίου
 - Δάνεια με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο αγοράς
 - Εγγυήσεις χωρίς την καταβολή τόκου
 - Απώλεια εισοδήματος από π.χ. μείωση συνεισφορών σε κοινωνικές ασφάλισεις, πώληση οικοπέδων σε χαμηλότερη τιμή από την τιμή αγοράς, απαλλαγή/μείωση φόρων

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Συστατικά στοιχεία (σωρευτικά)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα

- Κάθε οικονομικό όφελος που η αποδέκτρια επιχείρηση δε θα αποκόμιζε υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά π.χ. **μείωση επιβαρύνσεων που κανονικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης**
- Κριτήριο του «ιδιώτη επιχειρηματία»
 - Αξιολογείται κατά ποσόν το κράτος ενεργεί με τον ίδιο τρόπο όπως θα ενεργούσε ένα ορθολογικός ιδιώτης επιχειρηματίας σε παρόμοιες περιστάσεις σε συνθήκες αγοράς
- Το κράτος δε χορηγεί πλεονέκτημα όταν λειτουργεί ως:
 - **Ιδιώτης επενδυτής** (π.χ. δημιουργία επιχείρησης, εισφορά κεφαλαίου)
 - **Ιδιώτης πιστωτής** (π.χ. χορήγηση δανείου, διαγραφή δανείου, διακανονισμός χρεών)
 - **Ιδιώτης πωλητής** (π.χ. πώληση κρατικών περιουσιακών στοιχείων, αποκρατικοποιήσεις)
 - **Ιδιώτης αγοραστής** (π.χ. αγορά προϊόντων/υπηρεσιών, εκμίσθωση γης)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα

- **Παραδείγματα χορήγησης πλεονεκτήματος:**
 - Φορολογικές/ασφαλιστικές απαλλαγές/ελαφρύνσεις
 - Επιδότηση επιτοκίου
 - Διαγραφή χρεών
 - Ευνοϊκός διακανονισμός χρέους
 - Πώληση κρατικής ακίνητων περιουσιακών στοιχείων σε τιμή χαμηλότερη από την αξία αποτίμησης της αγοράς
 - Παροχή εγγυήσεων από το κράτος χωρίς να καταβάλλεται πριμ κινδύνου σε αυτό από την αποδέκτρια επιχείρηση
 - Αγορά περιουσιακών στοιχείων / προϊόντων από το κράτος σε τιμή υψηλότερη από την τιμή αγοράς
 - Δωρεάν συλλογή και διάθεση αποβλήτων
 - Δωρεάν διαφημίσεις σε κρατικούς τηλεοπτικούς σταθμούς
- **Δεν υπάρχει πλεονέκτημα όταν το κράτος:**
 - επιστρέφει παράνομα υπολογισμένους φόρους
 - αποζημιώνει για ζημιά που προκάλεσε
 - αποζημιώνει για απαλλοτρίωση

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα – Αρχή Ιδιώτη Επενδυτή

- **Αρχή/κριτήριο ιδιώτη επενδυτή - ΑΙΕ (γνωστό και ως «επενδυτής επιχειρηματικού κεφαλαίου»)**
 - Αξιολογεί εάν ένα κρατικό μέτρο προσφέρει στον δικαιούχο/αποδέκτη ένα οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο υπό φυσιολογικές συνθήκες θα βάρυνε τον προϋπολογισμό του
 - Απόρροια της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ κρατικών και ιδιωτικών επιχειρήσεων
 - ΑΙΕ → ενίσχυση συνιστά κάθε οικονομική συναλλαγή του κράτους με επιχείρηση, την οποία δε θα επιχειρούσε ένας ιδιώτης επενδυτής υπό φυσιολογικές συνθήκες αγοράς και με οικονομικά κριτήρια

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα – Αρχή Ιδιώτη Επενδυτή

■ Παραδείγματα

- Συμμετοχή του κράτος σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου στην οποία υπό συνθήκες αγοράς κανείς ιδιώτης επενδυτής ή μέτοχος δεν θα συμμετείχε → η αποδέκτρια επιχείρηση λαμβάνει οικονομικό πλεονέκτημα
- Αν το κράτος εγγυάται υπέρ επιχείρησης για την οποία κανείς ιδιώτης (π.χ. χρηματοπιστωτικό ίδρυμα) δεν θα παρείχε εγγύηση ή δε θα την παρείχε με αντίστοιχους όρους → η αποδέκτρια επιχείρηση λαμβάνει οικονομικό πλεονέκτημα

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα – Αρχή Ιδιώτη Επενδυτή

- Η ΑΙΕ έχει πρακτική εφαρμογή σε περιπτώσεις:
 - μεταφοράς κεφαλαίων από το κράτος σε μια επιχείρηση
 - χορήγησης δανείων/εγγυήσεων σε επιχειρήσεις
 - ιδιωτικοποιήσεων δημόσιων επιχειρήσεων
- Γενικότερα όταν μπορεί να αποτιμηθεί η αξία της ενίσχυσης → ποσοτικοποίηση οφέλους
- Επισήμανση: Το οικονομικό όφελος παρέχεται είτε δωρεάν είτε σε τιμή χαμηλότερη της αγοραίας

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα – Αρχή Ιδιώτη Επενδυτή

■ Επισημάνσεις

- Η αρχή του ιδιώτη επενδυτή εστιάζει στο κατά πόσο η μεταφορά κρατικών πόρων παρέχει οικονομικό πλεονέκτημα στον αποδέκτη, το οποίο δεν θα είχε αποκτηθεί διαφορετικά
- Το βάρος της απόδειξης ότι η χρηματοδότηση έγινε με γνήσια εμπορικούς όρους (βάσει της ΑΙΕ) βαραίνει το οικείο κράτος μέλος
- Η επιλεκτικότητα και η πραγματική/δυνητική στρέβλωση του ανταγωνισμού ή του ενδοενωσιακού εμπορίου δεν αξιολογούνται με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα - Ιδιωτικοποιήσεις

■ Ιδιωτικοποιήσεις

- υγιών δημόσιων επιχειρήσεων λόγω π.χ. αναδιάρθρωσης της οικονομίας
- Προβληματικών δημόσιων επιχειρήσεων → αυξημένος κίνδυνος κρατικής ενίσχυσης (π.χ. ιδιωτικοποίηση αντί εκκαθάριση, και εισφορά κεφαλαίων για εξυγίανση ώστε να καταστεί ελκυστικότερη για ιδιώτες επενδυτές)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα - Ιδιωτικοποιήσεις

- Ιδιωτικοποίηση δημόσιων επιχειρήσεων με διαφάνεια
π.χ. ανοικτή διαδικασία διαγωνισμού υποβολής προσφορών,
πώληση μετοχών στο χρηματιστήριο → δεν τίθενται ζητήματα
κρατικών ενισχύσεων
- Ιδιωτικοποίηση χωρίς διαφάνεια, ή που προηγούνται ή έπονται
της πώλησης άλλα μέτρα εκ μέρους του κράτους → αυξημένος
κίνδυνος κρατικής ενίσχυσης
 - Η πώληση κατόπιν διαπραγμάτευσης με έναν ή περιορισμένο
αριθμό επιλεγόμενων πιθανών αγοραστών
 - Διαγραφή χρεών από το δημόσιο ή μετατροπή του χρέους σε
μετοχικό κεφάλαιο ή αύξηση κεφαλαίου πριν την πώληση
 - Η πώληση γίνεται με μη συνήθεις όρους αγοράς

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οικονομικό πλεονέκτημα

Ερωτήσεις

- Ορισμένες τράπεζες που ελέγχονται από το κράτος μαζί με ιδιωτικές τράπεζες συμφώνησαν να διαγράψουν ένα μέρος του χρέους ενός χρεώστη τους/επιχείρησης που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες. Παρέχεται στον χρεώστη/επιχείρηση πλεονέκτημα;
- Το κράτος αποφάσισε να πωλήσει ένα κρατικό φιλέτο σε μια επιχείρηση χωρίς να προκηρύξει δημόσιο διαγωνισμό και χωρίς να ζητήσει εκτίμηση της αξία του εν λόγω φιλέτου από ανεξάρτητους εκτιμητές ακινήτων. Παρέχεται στον αγοραστή/επιχείρηση πλεονέκτημα;

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Συστατικά στοιχεία (σωρευτικά)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επιλεκτικότητα

- Το μέτρο ενίσχυσης θα πρέπει να ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα κατά τρόπο επιλεκτικό
 - Γεωγραφική διάσταση π.χ. ενίσχυση σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένες περιοχές
 - Προϊοντική διάσταση π.χ. ενισχύσεις σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής ανεξαρτήτως περιοχής δραστηριοποίησης
 - Τύπος επιχείρησης (π.χ. ΜΜΕ)
- Γενικά μέτρα ενίσχυσης που εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις σε όλους τους κλάδους οικονομίας π.χ. μέτρα απασχόλησης μακροχρόνια άνεργων → δεν είναι επιλεκτικά

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επιλεκτικότητα

- Η διακριτική ευχέρεια ενός δημόσιου φορέα να επιλέξει τους αποδέκτες μίας ενίσχυσης (ή το ύψος ή τις προϋποθέσεις ή τον τρόπο καταβολής) καθιστά το μέτρο ενίσχυσης επιλεκτικό
- Déménagements-Manutention Transport (Υπόθεση C-256/97)
 - οι ευκολίες πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισεως (π.χ. περίοδος χάριτος) από ένα δημόσιο οργανισμό, που διέθετε ένα βαθμό ελευθερίας ως προς τη δυνατότητα να καθορίζει τους δικαιούχους / προϋποθέσεις του χορηγουμένου μέτρου → είναι μέτρο επιλεκτικού χαρακτήρα

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επιλεκτικότητα

Επιλεκτικά μέτρα

- Χορήγηση επιδότησης σε συγκεκριμένη επιχείρηση
- Στήριξη συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας ή γεωγραφικών περιοχών
- Στήριξη επιχειρήσεων που πληρούν ορισμένα κριτήρια που βασίζονται στο μέγεθός τους ή άλλα μεγέθη (π.χ. κύκλος εργασιών, αριθμός/σύνθεση εργατικού δυναμικού)

Μέτρα γενικής πολιτικής

- Μέτρα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής
 - προοδευτικότητα φορολογικού συστήματος
 - γενική μείωση φορολογικών συντελεστών
 - μείωση των επιτοκίων της κεντρικής τράπεζας
- Μέτρα κοινωνικής πολιτικής (π.χ. γενική μείωση των συνεισφορών των εργοδοτών στα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης)
- Ρυθμιστικά μέτρα που δεν επηρεάζουν τον κρατικό προϋπολογισμό

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επιλεκτικότητα

Ερωτήσεις

- Το κράτος αποφάσισε να μειώσει τις εργοδοτικές εισφορές για κοινωνική ασφάλιση εργατών (χειρονακτική εργασία) που απασχολούνται σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς κλάδους. *Είναι το μέτρο επιλεκτικό; **ΝΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟ***
- Το κράτος αποφάσισε να μειώσει τις εργοδοτικές εισφορές για την ασφάλιση των γυναικείων ασθενειών. *Είναι το μέτρο επιλεκτικό; **ΝΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟ ΚΑΘΩΣ ΟΦΕΛΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΓΥΝΑΙΚΙΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ Π.Χ. ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΑ***
- Το κράτος αποφάσισε να παρέχει έκπτωση φόρου προς όλες τις εξαγωγικές επιχειρήσεις. *Είναι το μέτρο επιλεκτικό; **ΝΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟ***
- Το κράτος αποφάσισε να παρέχει ευκολίες πληρωμής για την καταβολή των εργοδοτικών εισφορών για κοινωνική ασφάλιση, ωστόσο το ΤΚΑ/ΙΚΑ διαθέτει ελευθερία να καθορίζει τους δικαιούχους ή τις προϋποθέσεις/όρους ένταξης στο σχέδιο. *Είναι το μέτρο επιλεκτικό; **ΝΑΙ ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟ ΚΑΘΩΣ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ***

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Συστατικά στοιχεία (σωρευτικά)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Η ενίσχυση θα πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, ευνοώντας συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή την παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων (αιτιώδης σχέση)
- Επισημάνσεις
 - Δεν απαιτείται η απόδειξη της πραγματικής νόθευσης → επαρκεί η απειλή νόθευσης
 - Δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η αποδέκτρια επιχείρηση ενήργησε κατά τρόπο αντιανταγωνιστικό

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Σημείο εκκίνησης → η ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων στην εσωτερική αγορά πριν από την υιοθέτηση του μέτρου ενίσχυσης
- Ανταγωνιστική θέση → αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων με ενδεχόμενα διαφορετική επίδραση στο κόστος (π.χ. λειτουργίας, επένδυσης, φορολογία)
- Η αλλαγή ενός παράγοντα → επηρεάζει το κόστος → μεταβάλλει την υπάρχουσα ισορροπία

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Κανόνας: ενισχύσεις που αποδεσμεύουν μια επιχείρηση από οικονομικές επιβαρύνσεις που θα είχε υπό κανονικές συνθήκες αλλοιώνουν τις συνθήκες ανταγωνισμού
- Γεωγραφικός χώρος αλλοίωσης
 - κράτος μέλος που δραστηριοποιείται η αποδέκτρια επιχείρηση
 - άλλα κράτη μέλη

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Αναγκαίος ο καθορισμός της σχετικής αγοράς
 - Προϊοντική και γεωγραφική διάσταση
 - Δεν απαιτείται λεπτομερής ανάλυση (σε αντίθεση με τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ)
 - Επιτρέπει την αξιολόγηση του μεγέθους των επιδράσεων στον ανταγωνισμό
- Exécutif régional wallon and SA Glaverbel v . Επιτροπής (Υποθέσεις 62&72/87)
 - Ως σχετική αγορά καθορίστηκε η αγορά της παραγωγής επίπεδου γυαλιού (flat glass) → ανελαστική ζήτηση, στάσιμη ζήτηση, χαμηλός βαθμός αξιοποίησης παραγωγικής ικανότητας
 - Υπήρχε ισχυρισμός ότι η υπό κρίση επένδυση είχε ως σκοπό την προώθηση της παραγωγής και μάρκετινγκ ενός νέου προϊόντος (γυαλί με επιστρώσεις πυρολύσεως) το οποίο ανήκε σε μια χωριστή σχετική αγορά με μικρό αριθμό υπαρχόντων προϊόντων

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Wolfgang Heiser v. Finanzamt Innsbruck (Υπόθεση C-172/03)
 - Προβλήθηκε ισχυρισμός ότι η απαλλαγή των γιατρών από την καταβολή ΦΠΑ δεν επηρέαζε τον ανταγωνισμό καθώς δεν υπήρχε ανταγωνισμός βάσει τιμών
 - Κρίθηκε ότι αν και η επιλογή ιατρού από τους ασθενείς μπορεί να επηρεαστεί από άλλα κριτήρια (εκτός της τιμής) π.χ. ποιότητα, εμπιστοσύνη, το γεγονός ότι η τιμή επηρεάζει σε κάποιο βαθμό την επιλογή, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου ο ασθενής πρέπει να πληρώσει το σύνολο / μεγάλο μέρος του κόστους της θεραπείας από μόνος του → επηρεάζει τον ανταγωνισμό

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- **Τεκμήρια νόθευσης ανταγωνισμού**
- Philip Morris v. Επιτροπής (Υπόθεση 730/79)
 - Κρίθηκε ότι όταν η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση της αποδέκτριας επιχείρησης σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στο ενδοενοσιακό εμπόριο → επηρεάζεται ο ανταγωνισμός και το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών
- Kahla/Thüringen Porzellan v. Επιτροπής (Υπόθεση T-20/03)
 - Κρίθηκε ότι η αγορά πορσελάνης ήταν μια πολύ ανταγωνιστική αγορά με υπερβάλλουσα παραγωγική ικανότητα
 - ✓ Τα χρηματοοικονομικά κίνητρα προς όφελος μιας επιχείρησης έναντι των ανταγωνιστών της → απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

- Ιταλία ν. Επιτροπής (Υποθέσεις T-239/04 & T-323/04)
 - Χορήγηση ενίσχυσης σε μια επιχείρηση που ανήκε στον πέμπτο μεγαλύτερο όμιλο επιχειρήσεων στον τομέα των ηλεκτρικών συσκευών οικιακής χρήσεως στην Ευρώπη
 - Τομέας με ιδιαίτερα έντονο ανταγωνισμό → ενισχύει το συμπέρασμα για νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και επηρεασμού του ενδοενωσιακού εμπορίου

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Νόθευση ανταγωνισμού

Σύνοψη

- Όταν το μέτρο ενίσχυσης είναι ικανό να βελτιώσει την ανταγωνιστική θέση της αποδέκτριας επιχείρησης έναντι των ανταγωνιστών της στις ενδοενωσιακές συναλλαγές → θεωρείται ισχυρή ένδειξη νόθευσης του ανταγωνισμού
- Η νόθευση του ανταγωνισμού αξιολογείται στη βάση των **δυνητικών επιδράσεων στον ανταγωνισμό** (αρκεί η στοιχειοθέτηση της απειλής νόθευσης)
- Η απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού κρίνεται **αντικειμενικά** (θα πρέπει να αποδειχθεί η **αιτιώδης σχέση** μεταξύ της ενίσχυσης και των δυνητικών επιδράσεων στον ανταγωνισμό)
- Η νόθευση του ανταγωνισμού κρίνεται με σημείο αναφοράς την κατάσταση που θα επικρατούσε χωρίς τη χορήγηση της ενίσχυσης (counterfactual)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- Το άρθρο 107(1) ΣΛΕΕ εφαρμόζεται στο βαθμό που υπάρχει επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών
- Σημαντική επικάλυψη μεταξύ νόθευσης του ανταγωνισμού και επηρεασμού ενδοενωσιακού εμπορίου
- Philip Morris v. Επιτροπής (Υπόθεση 730/79)
 - Κρίθηκε ότι η κρατική ενίσχυση που ενδυναμώνει τη θέση της αποδέκτριας επιχείρησης σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να θεωρείται ότι επηρεάζει το ενδοενωσιακό εμπόριο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- Η μη ύπαρξη εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών τη χρονική στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης → δε σημαίνει απαραίτητως ότι δεν επηρεάζεται το ενδοενωσιακό εμπόριο
- Πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον προβλέπεται να υπάρχουν εξαγωγές σε σύντομο χρονικό διάστημα
- Aitec v. Επιτροπής (Υποθέσεις T-447-449/93)
 - Ακυρώθηκε απόφαση της Επιτροπής αναφορικά με χορήγηση ενίσχυσης σε ελληνικές εταιρείες παραγωγής τσιμέντου → η Επιτροπή απέτυχε να εξετάσει τη επίδραση που μπορούσε να είχε η ενίσχυση στο ενδοενωσιακό εμπόριο μελλοντικά

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- Όταν οι επιχειρήσεις σε ένα κράτος μέλος βρίσκονται σε ανταγωνισμό με επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη, ή μεταβολή του κόστους παραγωγής σίγουρα επηρεάζει το ενδοενωσιακό εμπόριο
- Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie v. GEMO SA (Υπόθεση C-126/01)
 - Κρίθηκε ότι η ενίσχυση για την καταστροφή περιττωμάτων ζώων και σφαγείων είχε θετική επίδραση στις τιμές του κρέατος → πιο ανταγωνιστική η πώληση στις αγορές εξωτερικού
 - ✓ Το κόστος επιβάρυνε τους προϋπολογισμούς των ανταγωνιστικών εμπορών

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- Όταν η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση μιας επιχείρησης σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στο ενδοενωσιακό εμπόριο, θα πρέπει να θεωρείται ότι επηρεάζεται το ενδοενωσιακό εμπόριο **ακόμη και όταν η αποδέκτρια επιχείρηση δε δραστηριοποιείται στις εξαγωγές**
- Η εγχώρια παραγωγή μπορεί να διατηρηθεί / αυξηθεί → οι επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών έχουν λιγότερες πιθανότητες να εξαγάγουν τα προϊόντα τους

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

■ Στοιχειοθέτηση επηρεασμού ενδοενωσιακού εμπορίου

- Δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ο πραγματικός επηρεασμός του ενδοενωσιακού εμπορίου ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης **ΑΛΛΑ** να εξεταστεί κατά πόσον είναι πιθανό να έχει επίδραση στο ενδοενωσιακό εμπόριο
 - ✓ Σημαντικός ο ρόλος των πραγματικών γεγονότων / περιστάσεων στο να κριθεί εάν η ενίσχυση είναι ικανή να επηρεάσει το ενδοενωσιακό εμπόριο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- Altmark Trans v. Regierungspräsidium Magdeburg
(Υπόθεση C-280/00)
 - Αναγνωρίστηκε ότι οι δημόσιες επιδοτήσεις σε μια αυστριακή εταιρεία που παρείχε υπηρεσίες μεταφοράς επέτρεψε τη διατήρηση / αύξηση των υπηρεσιών αυτών → οι επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη είχαν λιγότερες πιθανότητες να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Αυστρία
 - Μη υποθετικό αποτέλεσμα → σε πολλά κράτη μέλη είχε αρχίσει η διαδικασία ελευθεροποίησης των αγορών μεταφοράς
 - Ένας αριθμός επιχειρήσεων παρείχαν υπηρεσίες αστικών, προαστιακών και περιφερειακών μεταφορών σε άλλα κράτη μέλη
 - Σημαντική η επίδραση στο ενδοενωσιακό εμπόριο λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά χαμηλά περιθώρια κέρδους

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- **Ελευθεροποίηση αγορών**
- EDF v. Επιτροπής (Υπόθεση T-156/04)
 - Υπήρχε ο ισχυρισμός ότι η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της Γαλλίας δεν είχε ελευθεροποιηθεί
 - Κρίθηκε ότι το γεγονός ότι η EDF εξήγαγε ηλεκτρική ενέργεια σε άλλα κράτη μέλη στα οποία η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είχε ελευθεροποιηθεί → ικανοποιητικό στοιχείο για να αποδειχθεί η επίδραση στο ενδοενωσιακό εμπόριο

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

■ Εξαγωγικές ενισχύσεις

- Οι εξαγωγικές ενισχύσεις από κράτος μέλος προς όφελος μόνον εθνικών προϊόντων εξαγωγής και για σκοπούς υποβοήθησης των ημεδαπών επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν προϊόντα άλλων κρατών μελών → από τη φύση τους έχουν επίδραση στο ενδοενωσιακό εμπόριο
- Καθοριστικός παράγοντας η πρόθεση προώθησης των εξαγωγών και η ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων που υπό διαφορετικές συνθήκες θα ήταν διαφορετικές

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου

- **Τοπικές υπηρεσίες και επηρεασμός ενδοενωσιακού εμπορίου**
 - Οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που παρέχουν αμιγώς τοπικές υπηρεσίες → δεν είναι πιθανό να επηρεάσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο
 - ✓ τοπικές μεταφορές
 - ✓ Τοπικά ιατρικά κέντρα
 - ✓ Μικρά λιμάνια/μαρίνες
 - ✓ Τοπικά μουσεία που δεν είναι πιθανό να προσελκύσουν διασυνοριακούς επισκέπτες
 - ✓ Τοπικά πολιτιστικά γεγονότα των οποίων το δυνητικό ακροατήριο είναι περιορισμένο σε τοπικό επίπεδο
 - Η συμμετοχή στο ενδοενωσιακό εμπόριο μη απαραίτητη προϋπόθεση

www.trojaneconomics.com

Δρ. Παναγιώτης Αγησιλάου

E: p.agisilaou@trojaneconomics.com

T: (+357) 22560175

F: (+357) 22560065